

Dato: 24. november 2020

Bilag 2 Individuelle tilladelser ved Haraldsted Sø og Gyrstinge Sø

Baggrund

I forbindelse med høring af forslag til revision af regulativ for Haraldsted Sø og Gyrstinge Sø er der modtaget mange høringssvar, der omhandler tidligere bredejeres individuelle tilladelser til fiskeri, sejlads og bådebro ved søerne. Tilladelserne er givet efter Københavns Kommunes ekspropriation af Haraldsted Sø og Gyrstinge Sø til vandforsyningsformål i 1967-70.

For sammenfatning af alle høringssvar henvises til udarbejdet "Hvidbog for høring af revision af regulativer for Haraldsted Sø og Gyrstinge Sø". Høringssvar, der vedrører notatet, er markeret med gult i hvidbogen.

Notatet redegør for aftaletekster og Københavns Kommunes administration af tilladelser efter vandforsyningens overtagelse af søerne. I notatet gøres også status for Ringsted Kommunes overtagelse af søerne i forhold til de individuelle tilladelser til fiskeri, sejlads og bådebroer.

På grundlag af redegørelsen har administrationen foretaget en vurdering af sagen med henblik på det videre forløb.

Høringssvar

Tidligere bredejere har til forslag til revideret regulativ for Haraldsted Sø og revideret regulativ for Gyrstinge Sø gjort indsigelse mod at aflyse to kendelser. I forslag til regulativ fremgår en aflysning af Landvæsenskommissionens:

- Tillægskendelse XLIX af den 4. august 1966.
- Tillægskendelse LXII af den 25. juli 1968.

Administrationen har undersøgt forholdet nærmere.

I det omfang kendelserne indeholder bestemmelser m.m. i forhold til søernes anvendelsesformål, tekniske forhold, tekniske drift o.lign. skal sådanne emner aflyses, hvor de samme emner indgår i regulativ for henholdsvis Haraldsted Sø og Gyrstinge Sø. Aflysning sker for at sikre, at der ikke foreligger to forskellige bestemmelser og fortolkninger (i kendelse, henholdsvis regulativ) omkring ens forhold. Eksempelvis anvendes søerne ikke længere til drikkevandsformål, ligesom Gyrstinge Sø ikke længere er underlagt slusedrift. For Haraldsted Sø er en række bestemmelser om indvinding af vand fra søen indarbejdet i en indvindingstilladelse af grundvand med heraf følgende ændrede koter for vandstanden i Haraldsted Sø. Dertil er formålet med indvindingen af søvandet ændret til kompensationsudpumpning til Vigerdal Å og Køge Å. Indvindingen er ligeledes væsentligt reduceret. For-

Kontaktoplysninger

Teknik- og Miljøcenter

Natur og Miljø

Rønnedevej 9
4100 Ringsted

Tel.: +45 57 62 63 00

Dir.: +45 57 62 63 92

Mail: orjo@ringsted.dk

Sag: 20/5918

teknikogmiljo@ringsted.dk

www.ringsted.dk

EAN: 5798007643676

Ringsted
Kommune

mål med overfladeindvindingen fra søerne, indvindingsmængder m.m. er en del af kendelsen fra den 4. august 1966. Derfor aflyses kendelsen, idet denne ikke længere er i overensstemmelse med de faktiske forhold, der fremgår af forslag til regulativ.

Tillægskendelsen fra den 25. juli 1968 vedrører forhandling og beslutning om erhvervelse af Haraldsted Sø med bredder m.m langs med søens sydlige bred. I kendelsen indgår også forligsaftale af den 13. maj 1967 mellem Københavns Kommune, foreninger og tidligere bredejere til forskellig brug af søerne. Aftalen beskriver hvorledes Københavns Kommune som ejer af søerne er sindet at give en række konkrete tilladelser til anden part i forhold til søerne. Sådanne tilladelser mellem en ejer og anden part reguleres ikke af et vandløbsregulativ.

Som følge heraf imødekommes indsigelserne vedrørende kendelsen fra den 25. juli 1968, idet denne kendelse udgår af forslag til afløsning i regulativ for Haraldsted Sø og regulativ for Gyrstinge Sø.

Kendelser og forlig

Ekspropriationen af Haraldsted Sø, Gyrstinge Sø og bredarealer omkring søerne er beskrevet, forhandlet og afgjort i flere kendelser. I høringssvarene til Ringsted Kommune henvises der til en række konkrete kendelser og aftaler. Disse henvisninger til konkrete kendelser og aftaler er af hensyn til forståelse og overblik kort sammenfattet i tabellen:

Tillægskendelse XLIX af 4. august 1966	<p>I kendelsen får Københavns Kommune ret til årligt at indvinde indtil 15 mill. m³ overfladevand på nærmere angivne betingelser fra Haraldsted Sø og Gyrstinge Sø. Omfang af arealerhvervelser, rettigheder og beskyttelsesforanstaltninger samt erstatninger herfor afgøres ved senere kendelser.</p> <p>(I flere tilladelser fra Københavns Vandforsyning henvises til denne kendelse af 4. august 1966. Den korrekte henvisning er forligsaftale af 13. maj 1967).</p> <p>Kendelsen bliver anket til overlandvæsenskommissionen. Med baggrund i anken forhandler Københavns Kommune efterfølgende med en række klager og indgår forligsaftale fra den 13. maj 1967.</p>
Forligsaftale af 13. maj 1967	<p>Forligsaftalen bliver indgået mellem Københavns Kommune, Ringsted og Omegns Svømmeklub, Ringsted Roklub, Fiskeriforeningen og bredejerne. Forligsaftalen omfatter bl.a., at Københavns Kommune er indstillet på at give konkrete tilladelser til tidligere bredejere til fiskeri, sejlads og bådebroer.</p>
Tillægskendelse LXII	

Ringsted
Kommune

af 25. juli 1968. Vedrørende sydlig bred af Haraldsted Sø	Kendelsen vedrører forhandling og beslutning om erhvervelse af Haraldsted Sø med bredder for rettigheder og arealer m.v. langs med søens sydlige bred . I kendelsen indgår forligsaftale fra den 13. maj 1967 i fuld tekst.
Tillægskendelse LXXVIII af 13. marts 1969 Vedrørende sydlig bred af Haraldsted Sø	Kendelsen vedrører kendelse om erstatninger med baggrund i afvisning eller indgåelse af forlig af erstatning for arealer, egentligt sø-areal m.m.
Tillægskendelse LXXI af 20. august 1969 Vedr. Gyrstinge Sø	Kendelsen vedrører forhandling og beslutning om erhvervelse af Gyrstinge Sø med bredder for rettigheder og arealer m.v. I kendelsen indgår forligsaftale fra den 13. maj 1967 i fuld tekst.
Tillægskendelse LXXIII af 2. juni 1970 Vedr. Gyrstinge Sø	Kendelsen tilkender de konkrete erstatninger med baggrund i afvisning eller indgåelse af forlig af erstatning for arealer, egentligt sø-areal m.m.

Forligsaftale mellem Københavns Kommune og tidligere bredejere

Forligsaftale fra den 13. maj 1967 er det helt centrale dokument i forhold til **hvem** og **på hvilke vilkår**, Københavns Kommune efterfølgende giver tilladelse til at fiske, at sejle og at have bådebro på de to søer. Med ekspropriationen ændres ejerforholdet fra flere ejere til én ejer, der herefter ved tilladelser kan give adgang til f.eks. at fiske og sejle.

Af forligsteksten fremgår i forhold til **fiskeri**, at:

".....kommunen (København), når fiskeretten i søerne i.f.m. de forestående ekspropriationsforretninger er overgået til denne, vil søge i det væsentlige på de hidtidige vilkår at bevare den nuværende adgang til fiskeri i søerne såvel for fiskeriforeningen, Københavns lystfiskeriforening, erhvervsfiskeriet og for de bredejere langs søerne, som nu måtte have sådan en ret. Denne tilladelse kan ikke overdrages ved udstykning eller udleje, og kan kun benyttes af den berettigede og hans husstand, dog under respekt af sådanne regulativmæssige bestemmelser, som landvæsenkommissionen måtte godkende, og under hensyn til bestemmelser i lov om ferskvandsfiskeri." (Forlig af 13. maj 1967, stk. 4).

Endvidere tydeliggøres, at fiskeriforeningerne har mulighed for at etablere enkelte mindre **bådebroer**, og at der er skabt adgang til broerne:

".....For Fiskeriforeningernes vedkommende er Københavns Kommune indforstået med etablering for de pågældendes egen regning af enkelte mindre bådebroer på de arealer, der erhverves af Københavns Kommune og meddele den fornødne adgang på kommunens grund til sådanne broer."

I forhold til **bådebroer og sejlads** fremgår det af forligsaftalen, at:

Ringsted
Kommune

".....Københavns Kommune er indforstået med, at sådanne bredejere, som nu måtte have bådebro og ro- eller sejlbad i søerne, fortsat har tilladelse hertil efter afståelse af bredarealet, og til at færdes på søerne i ro- og sejlbad med respekt for sådanne regulativmæssige bestemmelser, som landvæsenskommissionen måtte godkende, og således at tilladelsen kun omfatter den pågældende og hans husstand. Denne aftale kan ikke overdrages ved udstykning eller udleje." (forligsteksten af 13. maj 1967, stk. 5).

Fra forligsaftalens aftaletekst skal det **fremhæves**:

- At adgang til fiskeri, bådebro og sejlads gives som en **tilladelse af ejeren** af søerne med bredarealer, Københavns Kommune.
- At det **for fiskeri** gælder: *".....Denne tilladelse kan ikke overdrages ved udstykning eller udleje, og kan kun benyttes af den berettigede og hans husstand....."*
- At det **for bådebro og sejlads** gælder: *".....at tilladelsen kun omfatter den pågældende og hans husstand. Denne aftale kan ikke overdrages ved udstykning eller udleje."*

Ved ekspropriationen af søerne tilkendes bredejerne fuld erstatning for det afhængede bredareal, søareal og adgang til og brug af søerne. Dermed har de nu tidligere bredejere ikke længere en formel ret til adgang til bredareal, adgang til at udøve fiskeri og sejlads og adgang til bådebro på søerne. Forligsteksten tilsiger dog, at tidligere bredejere (*berettigede og hans husstand*, henholdsvis *pågældende og hans husstand*) fortsat kan gives tilladelse af ejeren, Københavns Kommune, til fiskeri, sejlads og bådebro, og at tilladelsen ikke kan overdrages.

For et antal tidligere bredejere på sydsiden af Haraldsted Sø foreligger en deklARATION fra den 27. januar 1915. Deklarationen giver *"..ret til søbred, jagt, bådehold og rørsæk"*. Ligeledes indgår også fiskeriet efter en fordelingsnøgle. Etablering af bådebro er ikke omfattet af deklARATIONEN. Disse tidligere bredejere er på samme måde omfattet af tilladelser efter forligsaftalen fra den 13. maj 1967 om fiskeri, sejlads og bådebro. Forligsaftalen omfatter ikke ret til søbred, jagt og rørsæk.

For tre matrikler ved Gyrstinge Sø er dokumenteret, at der i forbindelse med ekspropriationen fortsat respekteres en ret for ejeren til fiskeri, henholdsvis at have robåd og bådebro.

Københavns Vandforsynings/HOFORs administration af tilladelser

Efter ekspropriation af søerne er det Københavns Vandforsyning, der står for den daglige administration af vandindvinding og drift af søerne. Med baggrund i forligsaftalen fra den 13. maj 1967 giver Københavns Vandforsyning tilladelse til tidligere bredejere til fiskeri (herunder brug af åluse) og sejlads samt eventuel bådebro. Tilladelserne er meddelt personligt med følgende formulering:

"Som ejer af matr. nr. xxx meddeles der herved Dem og Deres husstand tilladelse til: ....."

I tilladelsen er således nærmere oplyst, om den tidligere bredejer og dennes husstand må holde en robåd og drive lystfiskeri herfra i den del af søen, der ligger ud for den tidligere bredejerens ejendom og begrænses af midtvandslinjen, og at der eventuelt kan benyttes mindre åluse til fangst af ål til eget forbrug. Andre tilladelser tillader ikke fiskeri med garn eller ålefiskeri.

I tilladelserne henviser Københavns Vandforsyning til overholdelse af: "Regler vedrørende færdsel mv. på de dele af Haraldsted Sø og Gyrstinge Sø samt arealer ved disse, der tilhører Københavns Vand". I tilladelsen oplyser Københavns

Ringsted
Kommune

Vandforsyning, at overtrædes de pågældende regler, kan Københavns Vandforsyning inddrage tilladelsen. Til sidst i tilladelserne oplyser Københavns Vandforsyning, at tilladelsen skal returneres ved salg af ejendommen.

Sammenfattende gælder for tilladelserne:

1. at en tilladelse er givet som en individuel, personlig tilladelse til ejer af et bestemt matr. nr. og dennes husstand.
2. at en tilladelse oplyser omfanget (fiskeri, sejlads, bådebro).
3. at en tilladelse skal returneres ved salg af ejendom.

Det kan ikke umiddelbart aflæses af tilladelserne, om nye ejere – dvs. ikke tidligere bredejere - har modtaget tilladelse fra Københavns Vandforsyning. Eftersom ekspropriation og forligsaftale med de daværende bredejere blev indgået for mere end 50 år siden, må det antages, at kun få af de nuværende ihændehavere af tilladelser har haft direkte del i og været direkte berørt af ekspropriationen som daværende ejer.

Ringsted Kommunes overtagelse af tilladelser

Efter Ringsted Kommunes overtagelse af søerne i 2014 har Byrådet i juni 2016 vedtaget en helhedsplan for søerne. I helhedsplanen har Byrådet besluttet at åbne begge søer til rekreative formål, hvor Haraldsted Sø kan anvendes som "den aktive sø", mens Gyrstinge Sø er udpeget som "den stille sø". Det betyder f.eks., at der ikke er ro- og sejlkлуб ved Gyrstinge Sø eller adgang til offentlig sejlads, mens der på Haraldsted Sø er åbnet for sejlads med småbåde (kano, kajak, robåd). På begge søer er der områder, der er særligt beskyttede af hensyn til fuglelivet. I disse områder er færdsel ikke tilladt.

Ved overtagelse af søerne har Ringsted Kommune også overtaget de individuelle tilladelser til fiskeri, sejlads og bådebroer. De individuelle tilladelser fordeler sig som vist i oversigten.

Antal individuelle tilladelser:	Fiskeri	Bådebro	Sejlads
Haraldsted Sø. Offentlig sejlads er tilladt med småbåde (kano, kajak, robåd).	28 heraf 3 till. til åleruser	15*	3 tilladelser med sejl 18 till. til el-motor til lystfiskerforeninger
Gyrstinge Sø Offentlig sejlads er ikke tilladt.	24 heraf 14 till. til åleruser	1*** fælles bådebro	24** 18 till. til el-motor til lystfiskerforeninger

*Antal private bådebroer er optalt fra luftfoto. Der foreligger ingen oversigt eller oplysninger om tilladelser.

** 6 sejltilladelser er fornyet af Ringsted Kommune med opsigelsesvarsel på 3 mdr.

*** Myndighedstilladelse er meddelt af Holbæk Kommune med ejerfuldmagt fra Ringsted Kommune.

I høringssvarene fra flere ihændehavere af tilladelser gøres det gældende, at tilladelserne ikke kan ændres eller aflyses i forhold til indhold og/eller omfang. Med andre ord anses tilladelserne af de tidligere bredejere at være varige.

Vurdering

De individuelle tilladelser til tidligere bredejere har eksisteret i over 50 år. Administrationen vurderer, at formålet oprindeligt har været at tillade adgang og brug af

Ringsted
Kommune

søerne i en overgangsperiode for direkte berørte bredejere i forbindelse med ekspropriationen af søerne. De pågældende bredejere er ved ekspropriationen blevet tilkendt fuld erstatning for afhændelse af bredarealer, søreal og adgang til og brug af søerne.

Administrationen vurderer under betragtning af den lange periode tilladelserne har virket, at de tidligere bredejere er blevet kompenseret med afsæt i forligsaftalen fra den 13. maj 1967.

Alternativet til de begrænsede tilladelser vil ellers være, at tilladelserne faktisk er varige. Dette har næppe været hensigten med forligsaftalen fra den 13. maj 1967, hvilket også understøttes af, at tilladelserne ikke kan overdrages og senest skal returneres ved ejerskifte.

Som følge af søernes eksproprierede anvendelse til drikkevandsformål har offentligheden **ikke** haft adgang til søerne. Ved Ringsted Kommunes overtagelse af søerne, er formålet ændret væsentligt. Den brede offentlighed har nu med visse fælles beskyttelsesbegrænsninger adgang til søerne til rekreative formål – både aktive formål og mere stille formål.

Administrationen vurderer, at der dermed kan stilles spørgsmål ved, om Ringsted Kommune fortsat kan opretholde et system med individuelle tilladelser til fiskeri, sejlads og bådebroer ved søerne uden egentlige tildelingskriterier.

Kommunalfuldmagten betinger, at en kommune ikke må begunstige enkeltpersoner, medmindre der foreligger særlig lovhjemmel, eller at der foreligger en saglig kommunal interesse. Administrationen vurderer, at der ikke findes en særlig lovhjemmel, ligesom administrationen også vurderer, at opretholdelse af eksklusive tilladelser til enkeltpersoner ikke kan understøttes af en saglig kommunal interesse. Administrationen begrundes den manglende kommunale og saglige interesse i, at der er sket en væsentlig ændring af søernes anvendelsesformål, hvor den brede offentlighed nu kan benytte søerne inden for nogle fastlagte, fælles retningslinjer.

Administrationen vurderer, at tilladelserne i praksis er en aftale mellem to parter; her mellem Ringsted Kommune som ejer af søerne og en konkret enkeltperson med ejendom i nærheden af søerne. Administrationen vurderer, at tilladelserne som andre aftaler derfor kan opsiges og udfases eller genforhandles og ændres efter et rimeligt varsel iht. aftalelovens bestemmelser.

I forligsaftale fra den 13. maj 1967 fremgår det af pkt. 10: ”*Skulle der opstå uenighed om de i nærværende aftale indeholdte bestemmelser eller om disses forståelse, vil ethvert sådant spørgsmål endeligt og bindende for parterne være at afgøres af landvæsensretterne*”.

Landvæsensretterne blev nedlagt i 2001, og Landvæsensretternes sager blev overført til andre myndigheder, herunder Taksationskommissionen.

Da der mellem parterne ikke enighed om tilladelsernes status som varige eller midlertidige tilladelser bør Taksationskommissionen efter administrationens vurdering afgøre spørgsmålet jf. pkt. 10 i aftale fra den 13. maj 1967.